

дичних наук завжди характеризувалося, перш за все, фундаментальністю. У процесі сучасних підходів певним недоліком такого підходу визнається відсутність прагматизму, недостатня підготовка випускників до реальних життєвих умов та практики роботи. Однак переорієнтація повинна бути виваженою. Варто шукати оптимальний баланс традиційного і нового, інноваційного, фундаментального та інструментального. Шукаючи шляхи оновлення, не варто втрачати національних освітніх традицій. Цьому може сприяти система міжвузівських навчально-методичних об'єднань та методологічних семінарів.

Література

1. *Богачов С.* Державі потрібні висококваліфіковані юристи // *Право України*. — 2005. — № 11. — С. 150—153.
2. *Котелевець А.* Особливості правозастосовчої практики судів у сфері екології // *Право України*. — 2002. — № 4. — С. 53—55.
3. *Мінченко О.* Юридична професія у Німеччині: аналіз окремих питань // *Право України*. — 2006. — № 1. — С. 140—142.

Ю. М. Рижук,
старший викладач кафедри теорії
та історії держави і права,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ПРИНЦИП ВИЗНАННЯ НАРОДУ ВИЩИМ ДЖЕРЕЛОМ ВЛАДИ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Наступним принципом правової демократичної держави є визнання народу вищим джерелом влади. Стаття 5 Конституції України закріплює, що Україна є республікою; носієм суверенітету і єдиним джерелом влади є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування [1]. Цей принцип можна вважати одним з найважливіших принципів правової демократичної держави, оскільки він полягає у здатності народу впливати та визначати напрями розвитку держави, шляхом не тільки всеукраїнського, але й місцевих референдумів і ставити на цих референдумах найбільш важливі питання [2, с. 225].

Визнання народу вищим джерелом влади, передбачає обов'язково не лише проголошення та закріплення даного принципу, а й забезпеченість механізмів його реалізації. Механізм — це система, устрій, що визначають собою яку-небудь дію, явище [3, с. 354]. Вважаємо, що задля реалізації даного принципу необхідні такі умови: по-перше, визнання людини найвищою соціальною цінністю; по-друге, проголошення, реалізація та захист прав і свобод людини і громадянина¹; по-третє, вільний розвиток та належне використання своїх здібностей кожною особою.

Проголошення людини найвищою соціальною цінністю є вирішальним моментом при визначенні змісту та спрямованості діяльності держави. Як закріплює Конституція України, держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини і громадянина є головним обов'язком держави. Таким чином, з урахуванням того, що за свою мету держава визначає задоволення інтересів кожної людини, органи держави, виконуючи покладені на них нормами права функції, повинні перш за все керуватися даним принципом. Даний принцип повинен бути забезпеченим і під час народного волевиявлення, що, згідно з статтею 69 Конституції України, здійснюється через вибори, референдуми та інші форми безпосередньої демократії. Саме при дотриманні даного принципу можна вести мову про реальність демократії та демократичність державної влади. Демократичність державної влади, вважаємо, відповідність внутрішньої волі та уподобань громадян, щодо прийнятих ними шляхом виборів, референдумів та іншими формами безпосередньої демократії рішень.

Необхідність у проголошенні, реалізації та захисту прав і свобод людини і громадянина полягає у рівних та вільних можливостях кожного громадянина приймати участь у управлінні державою. Оскільки, визнання народу вищим джерелом влади, передбачає здатність громадян приймати участь в управлінні державою безпосередньо (безпосередня демократія) або через органи державної влади та органи місцевого самоврядування (представницька демократія).

Вільний розвиток та належне використання своїх здібностей кожною особою як умова реалізації принципу визнання народу вищим джерелом влади пов'язуємо з економічною суттю демок-

¹ За Конституцією України здатність приймати участь у політичному житті країни належить лише громадянам. Відмінності між такими поняттями як «людина», «особа» і «громадянин» буде розглянута у наступному підрозділі дисертаційного дослідження.

ратії. Оскільки, в економічному тлумаченні під демократією розуміють участь максимально можливого числа громадян у власності та в управлінні виробництвом і господарськими справами як на макрорівні (рівні держави), так і на мікрорівні (рівні фірми, підприємства) [4, с. 143]. Саме в управлінні виробництвом і господарськими справами на макрорівні і проявляється здатність народу реалізовувати надану йому владу. Дане визначення відображає економічний зміст демократії, але, вважаємо, не чітко вказує на суб'єктів демократії, обмежуючи їх коло лише громадянами. Так, якщо вести мову про макрорівень — то, звісно, лише громадяни мають право приймати участь в управлінні державними справами. Але, якщо вести мову про мікрорівень, — це можуть бути не лише громадяни, а й іноземці, особи без громадянства.

Здатність громадян реалізовувати владу на макрорівні дає змогу державі виконувати покладені на неї функції. Функції держави — це основні напрями її діяльності, у яких виражається сутність та соціальне призначення державного управління суспільством [5, с. 156]. З урахуванням економічного змісту демократії, економічна функція держави являє собою сукупність однорідних напрямів діяльності держави в сфері регулювання розвитку економіки країни в оптимальному режимі [6, с. 179].

Економіка (від грецького *oikonomike*) означає мистецтво ведення господарства, управління домашнім господарством, це історично визначена сукупність суспільно-виробничих відносин, тобто економічний базис, властивий певній суспільній економічній формації; крім того це і народне господарство даної країни або його галузь, а також наука [7, с. 145].

Існують два протилежні підходи щодо економічної ролі держави. Згідно з одним, держава повинна відігравати активну роль в регулюванні економіки, через неспроможність ринку вирішувати деякі проблеми соціально-економічного характеру. Відповідно до іншого, ринкова економіка орієнтує людину на підприємництво, розвиток та реалізацію своїх можливостей, науково-технічний прогрес, що в цілому забезпечує високу ефективність без втручання держави [8, с. 511]. Таким чином, вважаємо, що вплив держави на економіку має проявлятися у визначенні і забезпеченні основи всіх економічних перетворень, захисті економічних інтересів виробників і споживачів, регулюванні грошового обігу, формуванні і розвитку економічно і соціально вигідних сфер. Держави повинна створювати і гарантувати рівні умови господарювання, встановлювати правила поведінки суб'єктів економічних відносин і забезпечувати їх стабільність [9, с. 6].

Отже, здатність народу при здійсненні влади шляхом безпосередньої та представницької демократії дає змогу визначати напрями розвитку держави з урахуванням соціально-економічних потреб суспільства.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України, 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. Кельман М. С., Мурашин О. Г., Хома Н. М. Загальна теорія держави та права: Підручник. — Львів: Новий світ-2000, 2003. — 584 с.
3. Ожегов С. И. и Шведова Н. Ю. Толковый словарь русского языка: 80000 слов и фразеологических выражений / Российская академия наук. Институт русского языка им. В. В. Виноградова. — 4-е изд., дополненное. — М.: Азбуковник, 1999. — 994 с.
4. Лагутін В. Д. Людина і економіка: Навчальний посібник для вузів. — К.: Просвіта, 1996. — 336 с.
5. Хропанюк В. Н. Теория государства и права: Учебное пособие для высших учебных заведений / Под ред. профессора В. Г. Стрекозова. — М.: Дабахов, Ткачев, Димов, 1995. — С. 384.
6. Сухонос В. В. Теорія держави і права: Навчальний посібник. — Суми, ВТД Університетська книга, 2005. — 536 с.
7. Українська радянська енциклопедія. — Т. 3. — К., 1979. — 870 с.
8. Основи демократії: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / Авт. колектив: М. Бессонова, О. Бірюков, С. Бондарчук та ін. // За заг. ред. А. Колодій; Міністерство освіти і науки України, ін-т вищої освіти АПН України, Укр.-проект «Демократична освіта», Інститут вищої освіти. — К.: Ай Бі, 2002. — 684 с.
9. Кругул Ю. І. Правові основи державного управління економікою України: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2003. — 431 с.

Ю. В. Сагайдак,
старший викладач кафедри теорії
та історії держави і права,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ХАРАКТЕРИСТИКА ТА АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ВИХОВАННЯ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИХ ТА ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ МОЛОДИХ ЮРИСТІВ В УКРАЇНІ

Сьогодні вже не секретом є те, що в умовах розбудови демократичної соціально-правової держави, основним завданням органів